Έκταση: **41** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **28** χλμ. Κάτοικοι: **930 (2011: 980)**

Το αίμα του Ουρανού, όταν τον ακρωτηρίασε ο Κρόνος, έπεσε στη Γη και τη γονιμοποίησε. Γεννήθηκαν έτσι οι Γίγαντες, όντα τεράστια και ρωμαλέα, που θέλησαν κάποια στιγμή να διεκδικήσουν την εξουσία του Σύμπαντος από τους θεούς του Ολύμπου. Ξεκίνησε πόλεμος φοβερός, η Γιγαντομαχία. Νικήθηκαν. Γράφει ο Απολλόδωρος (Βιβλιοθήκη Ι, 38):

«Τον Γίγαντα Πολυβώτη τον κυνήγησε ο θεός Ποσειδώνας μέσα στο Αιγαίο, τον πρόφτασε στα νοτιοανατολικά, έκοψε με την τρίαινα ένα κομμάτι από την Κω και μ' αυτό πλάκωσε τον Γίγαντα. Έτσι σχηματίστηκε η Νίσυρος κι αποκάτω της είναι θαμμένος ο Πολυβώτης». Οι καπνοί που βγαίνουν από τον κρατήρα του ηφαιστείου είναι η ανάσα του.

Σχεδόν κυκλικό νησί, ανάμεσα στην Τήλο και την Κω, σε απόσταση 202 μιλίων από τον Πειραιά, η Νίσυρος είναι στην πραγματικότητα η πάνω από τη θάλασσα κορφή ηφαίστειου που ακόμα αχνίζει. Ο κρατήρας του έχει διάμετρο 4 χλμ. και είναι προσιτός στον επισκέπτη που όμως πρέπει να διανύσει την απόσταση από το Μανδράκι ως επιβάτης ενός από τα μικρά λεωφορεία με τους έμπειρους οδηγούς. Η διαδρομή είναι γεμάτη κλειστές στροφές, στην αρχή ανηφορική ως την κορφή, απ' όπου αρχίζει η κατηφόρα ως κοντά στη βάση του κρατήρα. Η μυρωδιά του θειαφιού που γίνεται όλο και πιο έντονη, ειδοποιεί τον επισκέπτη ότι πλησιάζει.

Λιμάνι και πρωτεύουσα του νησιού είναι το **Μανδράκι**, με τη θερμή ιαματική αλιπηγή. Διαθέτει γύρω στα 160 κρεβάτια σε ξενοδοχεία και άλλα σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα και δωμάτια. Πάνω από το Μανδράκι, στέκονται η ακρόπολη με καλοδιατηρημένα τείχη και τα ερείπια του κάστρου των Ιωαννιτών Ιπποτών (κτίστηκε το 1315). Κοντά τους, η μονή Παναγία Σπηλιανή (1600) με πλούσια βιβλιοθήκη.

Ο ορεινός οικισμός **Εμπορειός** βρίσκεται στον δρόμο για το ηφαίστειο, ενώ τα **Νικιά** αρκετά ψηλότερα, στα 390 μ. Οι
Πάλοι
, στη βόρεια ακτή, συγκεντρώνουν τις προτιμήσεις των επισκεπτών, καθώς διαθέτουν τις πιο προσιτές παραλίες. Παραλία με μεγάλα μαύρα βότσαλα υπάρχει και πίσω από το κάστρο, στο Μανδράκι.

Δυο μίλια βορειοδυτικά από τη Νίσυρο, στη διαδρομή για την Καρδάμαινα της Κω, υπάρχει το νησί Γυαλί, όπου και σήμερα συνεχίζεται η εξόρυξη ελαφρόπετρας. Στην αρχαιότητα, από εκεί έβγαζαν οψιανό (υπάρχουν ακόμα αποθέματα) για να τον χρησιμοποιήσουν για λεπίδες. Η εκεί επίσκεψη απαιτεί έκδοση άδειας από το γραφείο του λατομείου στη Νίσυρο.

Η ιστορία του νησιού είναι άρρηκτα δεμένη με τη Ρόδο (βλ. μεθεπόμενο κείμενο).

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 20.10.2009)